

ΤΟΥ **Τριαντάφυλλου
Κατρανάντου**

News analysis

Η ριζοσπαστικοποίηση των αγροτών

Τον Δεκέμβριο του 2023 και τον Ιανουάριο του 2024 η ΕΕ αντιμετώπισε μία από τις μεγαλύτερες κινητοποιήσεις αγροτών τις τελευταίες δεκαετίες. Αγρότες από το Βέλγιο, την Πολωνία, τη Γαλλία, την Ολλανδία, την Ελλάδα, τη Γερμανία, την Ισπανία αλλά και από το Ηνωμένο Βασίλειο βγήκαν στους δρόμους, πραγματοποιώντας αποκλεισμούς, πορείες με τα τρακτέρ, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις υπήρξαν βίαια επεισόδια και συγκρούσεις με τις αστυνομικές δυνάμεις των ευρωπαϊκών χωρών. Ήταν χαρακτηριστικές οι εικόνες από τους αγρότες στην πόλη των Βρυξελλών.

Πέραν της δυσαρέσκειας για την Κοινή Αγροτική Πολιτική, δεν υπήρχε κάποιο πανευρωπαϊκό αίτημα που να έδενε αυτές τις κινητοποιήσεις. Στις περισσότερες περιπτώσεις υπήρξε έκφραση παραπόνων για πρωτοβουλίες της ΕΕ ή των κρατών - μελών. Στην Ολλανδία, για παράδειγμα, ένα βασικό αίτημα ήταν η αντίδραση κατά μιας νομοθετικής πρωτοβουλίας για τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, ενώ στη Γαλλία για την προτιμηση συμφωνία της ΕΕ με τις χώρες Mercosur. Αυτό όμως που μπορούμε να δούμε ως κοινή συνισταμένη σε αυτές τις κινητοποιήσεις ήταν το σχήμα: αντικυβερνητισμός - παράπονα - αντίδραση έναντι των elites.

Μια συνθήκη που σε πολλές περιπτώσεις εργαλειοποιήθηκε από λαϊκιστικά ή και ακραία κόμματα με στόχο τον προσεταιρισμό των αγροτών.

Οι αγρότες στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες ανήκουν σε αυτή την κατηγορία που συνηθίζουμε να αποκαλούμε «χαμένοι της διαδικασίας της γαλακτοκομίας». Επιπρόσθετα, είναι μία από τις κοινωνικές ομάδες που βιώνουν τις εντονότερες επιπτώσεις από την κλιματική κρίση. Σε χώρες όπως η Ελλάδα που για πολλά χρόνια διαδοχικές κυβερνήσεις δεν επένδυσαν σε ένα στρατηγικό σχέδιο μεταρρύθμισης του πρωτογενούς τομέα, τα προβλήματα είναι εντονότερα.

Αναφερόμαστε λοιπόν σε μια μεγάλη κοινωνική ομάδα η οποία έχει έντονη την αίσθηση του αποκλεισμού και των παραπόνων, ενώ αισθάνεται μειονεκτικά έναντι των λεγόμενων elites. Αυτή η συνθήκη έχει οδηγήσει ένα σημαντικό μέρος των αγροτών σε κατάσταση αντισυστημισμού και σε αναζήτηση λύσεων, αλλά κυρίως ενδιαφέροντος, σε αντισυστημικούς και κυρίως λαϊκιστικούς σχηματισμούς.

Σε πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο οι αγρότες μπορούν να θεωρηθούν μια ομάδα ιδιαίτερα ευάλωτη στη ριζοσπαστικοποίηση, με σημαντικό τους μέρος να βρίσκεται ήδη σε μια τέτοια διαδικασία. Η

παράμετρος εδώ δεν είναι η ιδεολογία ή η θρησκεία, αλλά η έκφραση των παραπόνων. Πρέπει άλλωστε να συνυπολογίσουμε πως σε αρκετές περιπτώσεις οι κινητοποιήσεις των αγροτών είχαν διαχρονικά δυναμικό χαρακτήρα και σε αρκετές περιπτώσεις σύγκρουση με την αστυνομία. Επιστημονικά, λοιπόν, εντάσσονται σε ομάδες που θα επηρεαστούν εντονότερα τόσο από τις επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης, όσο και από τα μέτρα για τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος. Μια συνθήκη που θα τους δημιουργήσει μια αίσθηση εγκλωβισμού και μπορεί να οδηγήσει μέρος αυτών στη βία. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο πως σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες έχουμε δει εργαλειοποίηση των αγροτικών κινητοποιήσεων από εξτρεμιστικές, κυρίως ακροδεξιές, ομάδες. Οι αγροτικές κινητοποιήσεις πρέπει να προσεγγιστούν και σε αυτό το πλαίσιο, ώστε να μην αφεθεί μια σημαντική κοινωνική ομάδα στις αντισυστημικές λαϊκιστικές πρωτοβουλίες και στις εξτρεμιστικές ομάδες.

Η έρευνα μας δείχνει πως τα τελευταία χρόνια, κυρίως λόγω των κρίσεων, η ριζοσπαστικοποίηση έχει μετακινηθεί από την ιδεολογία και τη θρησκεία σε έναν αντισυστημισμό και αντικυβερνητισμό αντίδρασης στις elites. Σε αυτή τη συνθήκη, τα παράπονα και η αίσθηση του αποκλεισμού είναι αυτά που μπορούν να οδηγήσουν ριζοσπαστικοποιημένες ομάδες στη βία. Αυτός ο φαύλος κύκλος πρέπει να σπάσει.

Ο Τριαντάφυλλος Κατρανάντος είναι δρ Ευρωπαϊκών Ασφαλείας και Νέων Απειλών, επιστημονικός συνεργάτης **ΕΛΙΑΜΕΤ**

Ο **Στέφανος Κασσιμάτης** λείπει εκτάκτως

Σε πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο οι αγρότες μπορούν να θεωρηθούν μια ομάδα ιδιαίτερα ευάλωτη στη ριζοσπαστικοποίηση, με σημαντικό μέρος τους να βρίσκεται ήδη σε μια τέτοια διαδικασία (στιγμιότυπο από τη χθεσινή ένταση στο αεροδρόμιο Ηρακλείου)

ΕΥΡΩΚΙΝΗΣΗ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΣΣΙΜΑΤΗΣ